

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 1 czerwca 2016 r.

Adam Bodnar

VII.534.18.2015.MO

Pan
Michał Seweryński
Przewodniczący Senackiej
Komisji Praw Człowieka
Praworządności i Petycji
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Od ponad roku, na skutek kilkudziesięciu skarg wciąż napływających do Biura, Rzecznik Praw Obywatelskich zajmuje się sprawą rodziców, którzy nie mogą otrzymać ani zasiłku pogrzebowego, ani macierzyńskiego, ani też skorzystać ze skróconego okresu urlopu macierzyńskiego w razie urodzenia martwego dziecka, którego płci nie da się ustalić. W tym celu, dostrzegając potrzebę interwencji Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Rzecznik dwukrotnie zwracał się do tego organu z prośbą o udzielenie pomocy. Pozwalam sobie na przekazanie Panu Przewodniczącemu kopii korespondencji Rzecznika w tej sprawie prowadzonej z poprzednim Ministrem.

Ze skarg nadal napływających do Rzecznika, wynika, że problemem w niniejszej sprawie jest konieczność przedstawienia przez rodziców dzieci martwo urodzonych, których płci nie da się ustalić, odpisu aktu urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe, by mogli oni otrzymać świadczenia z ubezpieczenia społecznego (zasiłek pogrzebowy, zasiłek macierzyński, czy skrócony urlop macierzyński). Wymóg ten wynika z przepisów dwóch rozporządzeń: § 16 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412), oraz § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (Dz. U. poz. 2205 ze zm.; poprzednio był to § 9 pkt 2

rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 1594).

Pomimo przedstawionej przez poprzedniego Ministra argumentacji, zgodnie z którą, zdaniem Ministra, dla uzyskania przez rodziców świadczeń z ubezpieczenia społecznego konieczne byłyby zmiany w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1741 ze zm.), Rzecznik nadal stoi na stanowisku, że udzielenie właściwej pomocy i wsparcia rodzicom, którzy utracili dziecko, może nastąpić w drodze odpowiedniej interwencji Ministra, polegającej na wprowadzeniu odpowiednich zmian w powołanych wyżej rozporządzeniach. Dlatego też, po raz trzeci, pismem z dnia 14 marca 2016 r. Rzecznik zwrócił się z kolejną prośbą o pomoc w rozwiązaniu tej sprawy do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, lecz i tu spotkał się z odmową (kopię wystąpienia wraz z odpowiedzią załączam).

W opinii Rzecznika, niezrozumiałe jest wymaganie określenia płci w akcie urodzenia dziecka martwego w celu uzyskania przez rodziców określonych świadczeń. Mimo, że jak zauważył Minister Pracy i Polityki Społecznej, odwołując się do stanowiska Ministra Zdrowia, „w odniesieniu do martwych dzieci, (w szczególności w sytuacji utraty wczesnej ciąży) należy wskazać, iż jest to prawo rodziców do pochówku, a nie obowiązek (...)”, Rzecznik jest zdania, że każdy rodzic powinien mieć zagwarantowane prawo do godnego pożegnania swojego dziecka, bez względu na wiek i kondycję fizyczną, w jakiej przyszło na świat. Chociaż wprowadzono odpowiednie zmiany w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2126), umożliwiające dokonanie pochówku rodzicom dzieci martwo urodzonych, których płci nie da się ustalić, to dalsza pomoc tym rodzicom została wykluczona. Nie dosyć bowiem, że nie otrzymują oni z tego tytułu obecnie żadnych świadczeń z tytułu ubezpieczenia społecznego, to jeszcze sami muszą ponosić koszty pochówku dziecka. Jeszcze raz należy podkreślić, że bez względu na to, czy płeć dziecka martwo urodzonego da się ustalić czy nie, strata dziecka i jego pochówek jest przeżyciem traumatycznym i te właśnie zdarzenia powinny skłonić do udzielenia wsparcia rodzicom.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) w związku z art. 12 ust. 3 Regulaminu Senatu (uchwała Senatu RP z 23 listopada 1990 r.), uprzejmie proszę Pana Przewodniczącego o zajęcie stanowiska w zakresie prawidłowego wykonania ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) oraz ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 372) w

zakresie wprowadzenia przez właściwego ministra wymogów w postaci przedstawienia odpisu aktu urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe, w celu otrzymania właściwych świadczeń z ubezpieczenia społecznego przez rodziców dzieci martwo urodzonych, których płci nie da się ustalić.

Podpis na oryginale

Załącznik 6